

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S., a. s., C.**, IČO: X., proti žalovanému: **A. H., N.**, zastúpený advokátom JUDr. D. L., D., **o zaplatenie 21 352 eur (640 561,10 Sk) s príslušenstvom**, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-35 Cb 618/1995-290 zo 07. 07. 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-35 Cb 618/1995-290 zo 07. 07. 2011 v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia **v r a c i a** vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 18 596,78 eur (560 246,60 Sk) s 26,5% úrokom z omeškania od 23. 03. 1995 do zaplatenia a náhradu trov konania vo výške 743,81 eur (22 408 Sk). Ďalším výrokom konanie v časti o zaplatenie o 4 172,70 eur (125 706,70 Sk) zastavil.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že právny predchodca žalobcu S., a. s. mestská pobočka L., žalobou uplatnil proti žalovanému právo na zaplatenie 640 561,10 Sk s 26,5% úrokom z omeškania od 17. 09. 1992 do zaplatenia titulom nesplateného úveru z úverovej zmluvy č. 78/60185 zo 16. 04. 1991. V priebehu konania súd pripustil, aby na strane žalobcu namiesto pôvodného žalobcu vstúpila S., a. s., C.. Konštatoval, že je nesporné, že právny predchodca žalobcu a žalovaný uzavreli 16. 04. 1991 úverovú zmluvu podľa § 382 až § 384 Hospodárskeho zákonníka, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru žalovanému vo výške 700 000 Sk a žalovaný sa zaviazal úver splatiť do 30. 04. 1995. V konaní bolo preukázané, že právny predchodca žalobcu splnil povinnosť poskytnúť finančné prostriedky žalovanému, ale žalovaný nepreukázal splnenie povinnosti vrátiť finančné prostriedky banke. V priebehu

konania žalobca znížil žalovanú istinu na 560 246,60 Sk v súvislosti s opatrením Národnej banky Slovenskej republiky, podľa ktorého pri úveroch poskytovaných podnikateľom, bola daná možnosť upustiť od vymáhania časti pohľadávky, a to v rozsahu fiktívnych úrokov. Žalobca žiadal zaplatenie 560 246,60 Sk s 26,5% úrokom z omeškania od 22. 03. 1995 do zaplatenia, a preto súd podľa § 96 ods. 1 O. s. p. konanie v časti späťvzatia žaloby zastavil. Súd ďalej konštatoval, že je nesporné, že žalovaný porušil záväzok voči žalobcovi a dohodnuté splátky neplatil. Špecifikáciou úveru žalobca preukázal, že celková suma uhradená žalovaným predstavuje 358 321,20 Sk a suma nesplateného úveru s úrokmi predstavuje 560 246,60 Sk. Z uvedeného dôvodu s odkazom na § 382 a § 384 Hospodárskeho zákonníka žalobe vyhovel. Na základe odvolania žalovaného odvolací súd uvedený rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Z predložených dokladov mal súd opakovane za osvedčené, že právny predchodca žalobcu a žalovaný uzavreli 16. 04. 1991 úverovú zmluvu o účelovom úvere pre individuálnych podnikateľov, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 700 000 Sk na nákup prívěsu k súprave LIAZ. Na zabezpečenie pohľadávky z úveru bolo zriadené záložné právo. Úverovou zmluvou sa žalovaný zaviazal splatiť úver s úrokmi vo výške + 4% nad základnú sadzbu ročne, odmeny náhrady, prípadne paušály náhrad za poskytovanie úveru a za úkony vykonané v súvislosti so správou úveru podľa sadzobníka vydaného S., s ktorými bol žalovaný oboznámený, a to tak, že úver mal začať splácať od septembra 1991 pravidelnými štvrťročnými splátkami po 69 130 Kčs vždy k 16. dňu posledného mesiaca dohodnutého obdobia. Žalovaný vzal na vedomie, že pri úvere alebo splátke nezaplatenej v lehote banka pristúpi k zvýšeniu úrokovej sadzby na 13,5% nad základnú sadzbu zo sumy úveru nesplateného v lehote, odo dňa nasledujúceho po splatnosti úveru alebo splátky. S poukazom na § 382a ods. 2 Hospodárskeho zákonníka konštatoval súd, že bolo v konaní jednoznačne preukázané, že povinnosť poskytnúť finančné prostriedky banka splnila žalovanému, ale žalovaný v priebehu konania nepreukázal, že poskytnutý úver s dohodnutými úrokmi, resp. záväzok splatiť žalobcovi poskytnutý úver aj dohodnutými úrokmi splnil. Žalovaný v konaní v rámci dokazovania namietal výšku istiny a namietal tiež, že pohľadávka, ktorá je predmetom súdneho sporu nebola v konaní riadne špecifikovaná. Namietal aj účtovanie uplatnených úrokov. Vychádzajúc z úverovej zmluvy zo 16. 04. 1991 a výpisu z kníh peňažného ústavu dospel súd k záveru, že úverová zmluva bola riadne uzavretá 16. 04. 1991, v dôsledku čoho sa právny vzťah spravuje právnymi predpismi platnými v čase uzavretia zmluvy, a to z. č. 157/1989 Zb. o bankách a sporiteľniach a Hospodárskym zákonníkom. Špecifikáciou úveru žalobca preukázal, že celková suma uhradená žalovaným predstavuje 358 321,20 Sk a suma nesplateného úveru s úrokmi sumu

560 246,60 Sk. K námietke žalovaného, že dochádza k duplicitnému počítaniu pohľadávky v rozpore s právnou úpravou súd neprihliadol, pretože žalobca upravil žalobný petit na sumu 685 953,30 Sk s 26,5% úrokom od 23. 03. 1995 a uvedenú zmenu návrhu súd pripustil 18. 06. 1998 uznesením a v časti 125 706,70 Sk bola žaloba vzatá späť v súlade s výškou postúpenej pohľadávky. Žalovaný v rámci konania opakovane namietal, že pohľadávka z úveru nebola úročená zákonným úrokom z omeškania podľa § 378a Hospodárskeho zákonníka, keďže žalobca so žalovaným neuzavrel dohodu, podľa ktorej úroky ako príslušenstvo pohľadávky sa stávajú súčasťou pohľadávky a tieto sa nestali súčasťou pohľadávky ani zo zákona a ostali jej príslušenstvom. Z prehľadu života pôžičky – špecifikácie úveru vykonaného 03. 07. 1998 a 08. 07. 2008 a 14. 12. 2010 žalobca podľa názoru súdu osvedčil úver pred zaplatením, úver po zaplatení, t. j. po 17. 09. 1993, stav úveru k 14. 12. 2001 a výšku pohľadávky k 30. 11. 2010 bez kapitalizácie úrokov 1 550 720,36 Sk, z toho výška nedoplatku istiny 274 236,60 Sk a výška nedoplatku úroku 254 177,80 Sk a úhrady úrokov vo výške 1 276 483,76 Sk, čím opakovane preukázal, že celková suma uhradená žalovaným po zaplatení úveru predstavuje 358 821,20 Sk a suma nesplateného úveru s úrokmi predstavuje 560 246,60 Sk. Žalovaný namietal spôsob uzatvorenia zostatku úveru pripísaním úrokov k istine. V tejto súvislosti súd poukázal na bod 7 úverovej zmluvy, v ktorom žalovaný dobrovoľným podpisom zmluvy súhlasil s oprávnením žalobcu pripisovať úroky, odmeny, náhrady prípadne paušálne náhrady k istine. Dospel k záveru, že uzatvorenie zostatku účtu nie je protiprávne ani v rozpore so zákonom a úverovou zmluvou. Z uvedených dôvodov súd v súlade s § 382 až § 384 Hospodárskeho zákonníka a pravidiel riadenia úverovej a devízovej činnosti bánk a sporiteľní žalobe v časti o zaplatenie 560 246,60 Sk (18 596,78 eur) s 26,5% úrokom z omeškania od 23. 03. 1995 do zaplatenia vyhovel a úspešnému žalobcovi podľa § 142 ods. 1 O. s. p. priznal náhradu trov konania, ktoré predstavujú zaplatený súdny poplatok v sume 22 408 Sk (743,81 eur).

Proti rozsudku s poukazom na § 205 ods. 2 O. s. p. podal odvolanie žalovaný. V jeho dôvodoch uviedol, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Úverová zmluva uzavretá 16. 04. 1991 s pôvodným veriteľom S. vo výške 700 000 Kčs s lehotou splatnosti do 30. 04. 1995 bola uzavretá na dobu určitú podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka. Prehľad splácania úveru, ktorý žalobca predložil súdu v celom procese konania je nepresný, skresľujúci priamu realizáciu skutočného splácania úveru dlžníkom, teda takého stavu, že ak ako dlžník uhradil splátky na úver v celkovej výške 679 740 Sk, tak žalobca by podľa výpisu

z kníh peňažného ústavu mal vykazovať skutočný stav zostatku, v členení na istinu, úroky, úroky z omeškania, ako aj ich výšku a obdobie, za ktoré boli vypočítané. U poplatkov chýba špecifikácia ich právneho dôvodu. Pokiaľ ide o uplatňovanie úrokov z omeškania, bolo potrebné zamerať sa na skutočnosť, ako bol formulovaný v úverovej zmluve postup v prípade neplnenia úverovej zmluvy, akým spôsobom bol upravený zmluvne dohodnutý úrok z omeškania po dobu trvania úverovej zmluvy (sankčný úrok), ako bola formulovaná účinnosť úverovej zmluvy, teda či bola uzavretá na neurčitú alebo určitú dobu s pevne dohodnutým dátumom účinnosti alebo uzavretá na dobu určitú do doby vrátenia poskytnutých úverových prostriedkov, či bolo v predmetnom prípade odstúpené od úverovej zmluvy, ak áno kedy, či pohľadávka z úveru bola úročená zákonným úrokom z omeškania, či pohľadávka z úveru bola žalovaná na súde, ak áno s akým úrokom, zmluvným alebo zákonným. Pôvodný veriteľ nevykonával úkony, ktoré by predmetnú pohľadávku mohli zákonným spôsobom evidovať v reálnom čase s príslušenstvom a v ktorom by boli definované platby realizované dlžníkom, ktorý celkove uhradil 679 740 Sk v dobe od 16. 09. 1991 do 23. 03. 1995. Žalovaný neustále poukazoval na nedostatky v procese splácania a pochybného sledovania zostatku úveru a v rozpore so zákonom aj s úverovou zmluvou. Zostatok úveru bol uzavretý, tým spôsobom, že k istine boli pripočítané úroky, úroky z omeškania, poplatky, čím vznikla suma, ktorá bola istinou žalovanej sumy. K tejto sume si veriteľ k žalobe nezákonne nárokuje úroky z omeškania. Zo spisu doposiaľ nie je ustálená skutočná výška istiny, s ktorou sa nevysporiadal súd pri vyhodnotení dôkazov a žalobca fiktívne vyrobil výpis z kníh peňažného ústavu, ktorý so skutočným stavom nemal a ani v čase postúpenia pohľadávky absolútne nič spoločné. O výške pohľadávky s príslušenstvom, ktorá bola predmetom postúpenia a o ktorej ešte právoplatne súd nerozhodol, musí nový veriteľ zo zákona niesť dôkazné bremeno z pohľadu pravosti, dôvodu a rozsahu výšky istiny a jej špecifikovaného príslušenstva. Nesúhlasil so záverom súdu o oprávnení žalobcu pripisovať úroky, odmeny, náhrady prípadne paušály náhrad k istine podľa bodu 7 úverovej zmluvy, pretože pripisovanie jednotlivých zložiek súm neznamená oprávnenie veriteľa, aby takéto jednotlivé zložky súm v celosti zosumarizoval a nárokoval si z takto vznikutej sumy príslušenstvo vo forme úrokov z omeškania.

Súd neskúmal ani skutočnosť, že o predmete tohto sporu sa vedie súbežne exekučné konanie na Okresnom súde Levice pod sp. zn. EX 289/2000, a to na základe vykonateľného exekučného titulu Okresného súdu Levice 15 Rob 66/1995 z 25. 05. 1995 na vymoženie

pohľadávky 560 246,60 Sk z úverovej zmluvy 78/601/85/2 zo 16. 04. 1991. Podľa jeho názoru ide o prekážku v konaní vo veci začatej.

Odvolateľ poukázal aj na nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Konajúci súd sa neriadil dôsledne ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p., pretože sa nevenoval opisu vlastných úvah a použitých myšlienkových postupov v hmotnoprávnej rovine veci najmä v otázke interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Hospodárskeho zákonníka, na základe ktorých došlo k uskutočneniu právnych úkonov v súvislosti so zmluvou o postúpení pohľadávok z 28. 06. 2000. Samotná zmluva o postúpení pohľadávky ešte neznamená pravosť, dôvod a výšku pohľadávky s ktorou možno rátať bez akýchkoľvek pochybností v žalobnom procese. Nie je zrejmé kedy a ako bola alebo nebola postúpená predmetná žalovaná pohľadávka. Z rozsudku nie je ani zrejmé, či predmetom zastavenia konania je istina alebo príslušenstvo a nie je zrejmé, z čoho je vypočítaná výška súdneho poplatku. Podľa názoru odvolateľa súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, nevykonal navrhnuté dôkazy diktované do zápisnice potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe fiktívnych dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu poukázal na účelovosť námietok žalovaného deklarovaných v odvolaní. Všetky tvrdenia žalovaného boli v priebehu konania žalobcom vyvrátené a náležite preukázané listinnými dôkazmi. Súd z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver, a preto navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O. s. p. prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je opodstatnené.

Predmetom odvolacieho konania je nárok žalobcu na vrátenie peňažných prostriedkov vo výške 18 596,78 eur (560 246,60 Sk) s 26,5% úrokom z omeškania od 23. 03. 1995 do zaplatenia, poskytnutých žalovanému právnym predchodcom žalobcu na základe úverovej zmluvy uzavretej 16. 04. 1991.

Súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že právny predchodca žalobcu na základe úverovej zmluvy poskytol žalovanému úver vo výške 700 000 Sk, ktorý žalovaný v súlade s ustanoveniami zmluvy s dohodnutým úrokom nevrátil a jeho zostatok zodpovedá sume 560 246,60 Sk. Vychádzal pritom z listinných dôkazov predložených žalobcom, a to z úverovej zmluvy, z výpisu z kníh peňažného ústavu a písomnej špecifikácie úveru predloženej žalobcom. Žalovaný v odvolaní namietal skutkové zistenie súdu na základe listinných dôkazov predložených žalobcom a počas celého konania tvrdil, že zostatok nesplateného úveru je nižší ako žalovaná suma. Namietal pritom výšku istiny, ku ktorej boli nesprávne pripisované úroky, úroky z omeškania i poplatky, výšku ktorých taktiež namietal.

Vzhľadom na nesporne zistenú skutočnosť, že uplatnený nárok vyplýva zo zmluvy o úvere pre individuálnych podnikateľov, uzavretej dňa 16. 4. 1991, súd prvého stupňa správne dospel k právnomu záveru, že právny vzťah ako aj nároky z neho vyplývajúce sa spravujú ustanoveniami Hospodárskeho zákonníka, na ktoré aj uzavretá hospodárska zmluva odkazuje.

Podľa § 382a ods. 1 z. č. 109//1964 Zb. v znení vyhlásenom pod č. 103/1990 Zb. (ďalej len Hospodársky zákonník) banka poskytuje úver spravidla na základe úverovej zmluvy.

Úverovou zmluvou sa banka zaväzuje poskytnúť organizácii úver na dohodnutý účel a v dohodnutom čase. Organizácia sa zaväzuje použiť poskytnutý úver na dohodnutý účel, zaplatiť úrok a úver v dohodnutom čase splatiť (§ 382a ods. 2 Hospodárskeho zákonníka).

Podľa § 382a ods. 3 Hospodárskeho zákonníka, v úverovej zmluve sa dohodnú podmienky úverovania, najmä rozsah poskytnutého úveru, spôsob a časový plán jeho čerpania a splácania, a spravidla spôsob a formy predkladania vzájomných informácií a podkladov zabezpečenia úveru, pravidiel úrokovania a postup pri neplnení úverovej zmluvy.

Úverová zmluva vznikne dohodou o jej celom obsahu (§ 382a ods. 4 Hospodárskeho zákonníka).

Práva a povinnosti účastníkov v súvislosti s poskytnutím a vrátením peňažných prostriedkov upravuje úverová zmluva, a preto pre posúdenie uplatneného nároku je potrebné vychádzať z jej obsahu.

V zmysle bodu 2 úverovej zmluvy sa žalovaný zaviazal splatiť banke úver s úrokmami vo výške +4% nad základnú sadzbu ročne ako aj odmeny náhrady, prípadne paušály náhrad za poskytnutie úveru a za úkony vykonávané v súvislosti so správou úveru podľa sadzobníka vydaného S., s ktorými bol žalovaný oboznámený. V zmluve sa zároveň uvádza, že základná sadzba úroku je stanovená sporiteľňou v rámci maximálnych hodnôt určených ŠBČS a S. ju vyhlasuje minimálne raz mesačne na základe zmien v menovej a devízovej politike. Žalovaný vzal tiež na vedomie, že pri úvere alebo splátke nesplatenej v lehote, S. pristúpi ku zvýšeniu úrokovej sadzby na 13,5% nad základnú sadzbu zo sumy úveru (splátky) nesplateného v lehote odo dňa nasledujúceho po splatnosti úveru (splátky). Výkladom uvedeného ustanovenia zmluvy možno dospieť ku skutkovému záveru, že účastníci zmluvného vzťahu dohodli odmenu za poskytnutie úveru vo forme úroku (+ 4 % nad základnú sadzbu) ako aj sankciu za nesplatenie úveru (splátky) v dohodnutej lehote vo forme zvýšenia úrokovej sadzby. Úroky dohodnuté v zmluve pozostávajú teda z bežných úrokov ako aj úrokov z omeškania, ktoré sú spojené s omeškaním dlžníka so splatením splátky, či celého úveru. Žalobca uvedenú sankciu považoval za úrok z omeškania a súd prvého stupňa úroky z omeškania žalobcovi aj priznal.

V konaní nebolo sporné, že právny predchodca žalobcu poskytol žalovanému na základe uvedenej zmluvy úver a žalovaný úver nevrátil veriteľovi v celej výške s dohodnutým úrokom. Spornou skutočnosťou však ostala výška dlžnej sumy. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odvolací súd zistil, že záver súdu prvého stupňa o zostatku nesplateného úveru vrátane dohodnutých úrokov, úrokov z omeškania, poplatkov a náhrad v sume 560 246,60 Sk je predčasný a nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a žalovaný opodstatnene poukázal na existenciu odvolacieho dôvodu v zmysle § 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p.. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s opakovanými námietkami žalovaného, týkajúcimi sa výšky úrokov, úrokov z omeškania a spôsobu pripisovania úrokov k istine a o uplatnenom nároku rozhodol s poukázaním hlavne na špecifikáciu úveru vypracovanú a predloženú žalobcom. Výška úrokov či poplatkov v zmysle zmluvy nie je z predložených listinných dôkazov vzhľadom na sporné tvrdenia účastníkov zrejmé a v spise sa nenachádza ani sadzobník vydaný S., na ktorý zmluva

odkazuje. Súd neuviedol, aká bola úroková sadzba v nadväznosti na zmeny základnej sadzby a z rozhodnutia nevyplýva, aké konkrétne poplatky a odmeny boli do zostatku dlžnej sumy započítané. Vzhľadom na uplatnenie nároku na súde pred dohodnutou splatnosťou úveru nie je tiež zrejmé, či došlo k zániku úverovej zmluvy v dôsledku odstúpeniu od zmluvy tak, ako uvádza žalovaný, čo má vplyv na výšku úrokov z omeškania a následne aj na výšku uplatneného nároku. V zásade nie je prípustné platenie úrokov z omeškania z úrokov z omeškania, a preto podľa názoru odvolacieho súdu, v zmysle bodu 7/ úverovej zmluvy možno k istine pripisovať len dohodnuté úroky (za poskytnutie úveru) a nie úroky z omeškania za nesplnenie peňažného záväzku, teda zvýšené úroky dohodnuté v úverovej zmluve v priamej súvislosti s nezaplatením splátky prípadne nesplatením celého úveru v dohodnutej lehote, ktoré majú charakter úrokov z omeškania.

Súd prvého stupňa nezistil dostatočne skutkový stav veci, preto odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.), v ktorom bude úlohou súdu prvého stupňa doplniť dokazovanie o výške zostatku nesplateného úveru vrátane úrokov a ďalších poplatkov podľa zmluvy, o výške úrokov z omeškania a obdobiach, za ktoré žalobcovi úrok z omeškania patrí, po doplnení dokazovania opätovne o uplatnenom nároku rozhodnúť a rozhodnutie riadne v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

O trovách odvolacieho konania rozhodne v zmysle § 224 ods. 3 O. s. p. súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. apríla 2012

JUDr. Alena Prieceľová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková